

رساله‌ای در باب

گل و مرغ

بهر روز عروض پور

به جهت نهمین نشست از سلسله شش‌تایی تخصصی

موسسه کتاب آرایه ایرانی

آذر ۱۳۹۶

کتابخانه
ایرانی

/ سرشناسه: عوض پور، بهروز، ۱۳۵۸ -
 / عنوان و نام پدیدآور: رساله‌ای در باب گل و مرغ / بهروز عوض پور /
 / مشخصات نشر: تهران: کتاب آرای ایرانی، ۱۳۹۶ /
 / مشخصات ظاهری: ۶۰ ص: مصور (رنگی) /
 / شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۸۳۱۱-۳-۵ /
 / وضعی: فهرست نویسی: فیبا /
 / یادداشت: به چه: نهمین نشست از سلسله نشستهای تخصصی موسسه کتاب آرای ایرانی /
 / مؤلف: گل و مرغ /
 / موضوع: Flower and bird /
 / موضوع: گل‌ها در هنر
 / موضوع: Flowers in art
 / موضوع: نقیسی ایرانی - زمینه موضوع
 / موضوع: Painting, Iranian - Themes, motives
 / موضوع: تزیین و آرایش - طرح - سبک - آگاهی
 / موضوع: Decoration and ornament - Iranian forms
 / شناسه افزوده: نشست تخصصی نور (تهران): ۱۳۹۶ /
 / رده بندی کنگره: ۷۹ / ۱۳۹۶ ND۹۸
 / رده بندی دیویی: ۷۵۹/۹۵۵
 / شماره کتابشناسی ملی: ۱۰۶۷۳۰۸ /

/ رساله‌ای در باب گل و مرغ /
 / بهروز عوض پور /
 / تهران: کتاب آرای ایرانی، ۱۳۹۶ /
 / شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۸۳۱۱-۳-۵ /
 / کتاب آرا و ما - بند: جت الله محمدی /
 / موسسه فرهنگی هنری کتاب آرای ایرانی /
 / تهران، خیابان بزرگمهر، تقاطع خیابان مسطحی پلاک ۲۹ /
 / تلفن: ۶۶۱۷۵۷۱۱ - ۶۶۵۰۶۶۵ /
 / www.ketabraie-irani.com /
 / ketabraie.irani@gmail.com /
 / چاپ اول: ۱۳۹۶ /
 / شمارگان: یک هزار /
 / قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان /
 / حق چاپ برای انتشارات کتاب آرای ایرانی محفوظ است /

پیش گفتار

همواره برای نگارنده مسائل پرسش بوده است که اگر معنامحور نگاه کنیم در مضمون و اگر صورت‌محور نگاه کنیم در موتیف، گل و مرغ چیست که موجب شده است ما اکنون در انواع متعددی از هنرهای خود با انبوهی از آثاری مواجه باشیم که در یک کلمه گل و مرغ خوانده می‌شوند؟ و چه چیزی بین مضمون و موتیف را از همتایان خود متمایز می‌کند و برای آن در حیطه‌ی هنر جایگاه مهم و موقعیتی بنیان می‌نهد که ما اکنون درمانده‌ایم که اصل و اساس آن را یک سبک، سبک‌خواهی یا یک مکتب و یا یک جنبش و حتی شاید یک نظریه! یک مضمون یا یک موتیف، تنها چگونه می‌تواند برای خود چنین جایگاهی مهیا کند؟! یک مضمون یا یک موتیف تنها چگونه می‌تواند به الگویی تبدیل شود که در قالب‌های متفاوت هنری با این حجم از تنوع و تنوع پیوسته تکرار می‌شود یا مورد تقلید قرار می‌گیرد؟!

همین ابتدا به ساکن باید گفت که در پاسخ به این پرسش‌های بنیادین و نظایر آن‌ها، ما، اهل هنر، چه در ساحت خلق و چه در ساحت درک و به تبع این نقد، جز انبوهی از داده‌های توصیفی - تاریخی محض، چیزی در اختیار نداریم؛ از سویی

در عمل با چنین الگویی مواجهیم و از سوی دیگر در نظر بی‌هیچ بحثی دستمان خالیست! البته دریا دریا تاسف که این وضع به کلیت حیطه‌ی هنر هم به راحتی قابل تسری است! ما، اساساً، اهل نظر و نظوروری نیستیم! معلمان ما همواره محصلان ما را از ابتلای به نظر باز می‌دارند چرا که اساس آن را با عمل در تقابل می‌بینند! و از این جاست که توصیف صرف تاریخی همیشه برای ما بسنده می‌نماید و دچار تحلیل شد. اگر کسی عبت و بی‌هوده می‌دانیم. پس، سال‌ها گل و مرغ می‌کشیم و اگر کسی از پرسش آن از ما پرسید همین توضیح مختصر که این جا مرغی است که بر گلی بنشسته و به مصاحبت با او می‌پردازد برای ما کفایت می‌کند! شاید از سر قضا بنماید که تاریخ به حل‌گیری و شکوفایی این روند، دوری از تحلیل و نزدیکی به توصیف صرف تاریخی، پهلوی چپ‌ها و سیر قهقرایی هنر ما می‌ساید، اما، می‌توان اثبات کرد که در کنار انبوه دلیل، رونی، وجود، این روال، عمده دلیل درونی افول هنر ماست. چه از این جاست که هر چه از هنر ما، که امید می‌رود، باید برود، در دوره‌ی آتی هنرمندان ما خواهند بود، به آنچه می‌کنند، علم ندارند! در رابطه با کاری که انجام می‌دهند، خود، نظری ندارند! چرا که معلمان ما پیوسته نظوروری را تقبیح می‌کنند! نگارنده شک ندارد که در چنین وضعی میل به خلاقیت هنری محال عقلانی است، و اطمینان دارد که تنها راه برون رفت از این سیر نزولی، در حیطه‌ی هنر، فقط و فقط، میل به خلاقیت هنری است.

شاید از آنچه که گفته شد، گمان بر این رود که نگارنده عملی کارهای گرانقدری را که تا کنون در این خصوص به فعلیت رسیده است، قد نمی‌نهد، بی‌هیچ بحثی این گمان بر خطاست، و شک نیست که قدردانی در طره سلمه هر گونه تحقیق و تفحصی است. اما، نباید از نظر دور داشت که عمده‌ی کارهای مذکور با همان روال توصیفی - تاریخی صورت گرفته‌اند و برخورد تحلیلی با موضوع مدنظر چنان اندک است که می‌توان جای کمبود از نبود آن صحبت کرد. باز جای تاکید

دارد که تحلیل اساساً بر مبنای داده‌های توصیفی موجود پیش می‌رود و اگر نبودند داده‌های توصیفی درخوری که پیش از این این عزیزان به زحمت گرد آورده‌اند ما اکنون در خصوص گل و مرغ اساساً نمی‌توانستیم کاری از پیش ببریم. پس، ضمن سپاس از همه‌ی این کارگزاران واقعی حیطه‌ی هنر، جسارتاً، نگارنده بر آن است که در این نوشتار با پدیده‌ی گل و مرغ برخوردی تحلیلی داشته باشد. نیاز به توضیح ندا که این مهم در سطح سواد او پیش خواهد رفت و او در این خصوص ادعایی ندارد. کوتاه سخن این که، نگارنده، در حکم یک معلم معمولی، در این نوشتار تلاش خواهد کرد تا در تحلیل گل و مرغ به شکلی روش‌مند و نظام‌مند گامی ولو اندک به پیش بردارد باشد که این اندک حداقل برای محصلان او مفید به فایده افتد که این تنها آرمان اوست.

بهرروز عوض‌پور، آبان ماه ۱۳۹۶، تهران.